

Sodelovanje treh obmejnih dežel

Kadarkoli govorimo o sodelovanju med sosednjima državama ali deželama, imamo navadnovmislih predvsem trgovinsko, gospodarsko izmenjavo. Res je, da gospodarsko sodelovanje in menjava nedvomno predstavljata temeljni kamen za sodelovanje med državami, toda pri vsem tem nisoničmanj pomembne kulturne, duhovne izmenjave, ki zagotovo pomenijo tudi dolgoročneje, trajnejše naložbe v smislu razumevanja, sožitja in prijateljstva med narodi.

In prav v tem smislu je treba pozdraviti pobudo Furlanskega gibanja za poskusne didaktične metode v Vidmu, da je pripravo te dni v sodelovanju s pristojnimi činitelji mednarodno razstavo beril obveznih šol iz Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske Krajine.

Tako so se prvič, v dvorani Ajace v Vidmu, znašli drug poleg drugega učbeniki osnovnih šol iz Slovenije, Koroške in naše pokrajine. Toda ni ostalo samo in zgolj pri razstavi, ki so jo bili odprli ob prisotnosti najvišjih predstavnikov treh dežel. Med razstavo so namreč organizirali tudi dva posebna dneva, posvečena Sloveniji in Koroški. Namen omenjenih dnevov je bil tudi praktično prikazati, predvsem učiteljem, didaktične in vzgojne metode, ki jih uporabljajo v posameznih deželah. Tako so slovenski šolniki pokazali nazorno in konkretno pouk petja in tujega jezika (angleščine) ter s svojimi modernimi in uspešnimi metodami navdušili svoje kolege šolnike iz Koroške in naše dežele.

Konkretna izmenjava na šolskem področju je torej pokazala, kako neslutene možnosti se odpirajo za naprej glede sodelovanja prav na področju šolstva. Kajti tu ne gre samo za deklarativno razglasanje dobrih sosedskih odnosov, temveč predvsem za konkretno izmenjavo izkušenj, metod in dela na področju osnovnega šolstva, torej področja, ki je prav tako pomembno za sleherni narod ali deželo kot gospodarski sektor. Še več, prav osnovna vzgoja in šolanje sta tisti temelj slehernega naroda ali dežele, na katerih sloni ves nadaljni razvoj narodovega življenja.

Zato je prav, da se bo pobuda iz Vidma razrasla v dolgotrajnejše, stalno sodelovanje in posredovanje izkušenj s področja šolstva treh sosednjih dežel in da bo tako šolstvo, v preteklosti žal vse preveč in pogosto instrument raznarodovanja in nacionalne neustrpnosti, prav postalo most in vez med tremi sosednjimi deželami: Slovenijo, Koroško in našo deželo.

PO POZABLJENIH DOLINAH IN VASEH BENEŠKE SLOVENIJE

V najvišji beneškoslovenski vasi - Matajur

Ko bo zgrajena panoramska cesta Sovodnje - Matajur - Mašere - Sovodnje, bo postal predel pod Matajurjem ne samo zanimiva turistična točka, temveč tudi bodoče zimskošportno središče Beneške Slovenije. Potrebno bo zgraditi tudi žičnice in druge turistične objekte.

Vas Matajur je zagotovo skoraj ena izmed najvišje ležečih beneškoslovenskih vasi, saj leži skoraj tisoč metrov visoko in dobrih šest sto metrov pod vrhom, ki nosi isto ime - Matajur.

V vas Matajur prideš danes po še kar dobri asfaltirani cesti iz Sovodenj preko Strmice, čeprav bi bilo treba cesto na več mestih nedvomno popraviti in utrditi. Če pa pomislimo, da so cesto v glavnem zgradili s prostovoljnimi delom in žrtvami tamkajšnjega prebivalstva, bi bila potem dolžnost občine, pokrajine in dežele, da bi bila ta cestna zveza z idealnimi turističnimi in smučarskimi področji pod Matajurjem in na njem vseeno boljša in dostopna ob vsakem letnem času. Vendar se tudi tukaj v

nekem smislu odpirajo boljše perspektive in to že v bližnji prihodnosti: od vasi Matajur do zaselka Ložec, v dolžini kakih treh kilometrov, so namreč pred kratkim položili soliden asfalt. Omenjeni, pravkar zgrajeni cestni odsek je namreč samo del krožne panoramske poti, ki naj bi iz Sovodenj preko Strmice in Matajurja čez Mašere spet pripeljala nazaj do Sovodenj in tako opisala zares čudovit, panoramski krog čez planinski svet okrog Matajurja. Prvi trije kilometri nove poti od Matajurja do Ložca so najboljše porok, da bo ta krožna cesta urejena, asfaltirana in dograjena za zagotovo v najbližji prihodnosti in tako odprla turistom, obiskovalcem in popotnikom pot v te prečudovite predele.

Takšne in podobne misli smo pletli v hotelu v vasi Matajur s Tonino, ženo lastnika hotela, ki zagotovo predstavlja enega pomembnih planinskih objektov na tem področju. Tonina nam je zato z veseljem pokazala svoj gostinski objekt, v katerem ima poleg spodnjih gostilniških prostorov še posebno, lepo urejeno restavracijsko jedilnico za štirideset gostov in hotelske sobe, ki lahko sprejmejo štirinajst turistov.

S ponosom nam je razkazala tudi novo, sodobno urejeno kuhinjo, v kateri kraljuje mogočen štedilnik na olje. Skratka, ugotovili smo lahko samo, da ima njen hotel vse možnosti, da se razvije v pomembno turistično točko pod Matajurjem. Vendar bo treba marsikaj v vasi in okolici še storiti.

Skupno smo namreč ugotovili, da ima vas Matajur morda najidealnejše pogoje za razvoj predvsem zimskega turizma. Če je tu doslej prevladoval predvsem poletni turizem,

to je planinski turizem v zvezi z vzponi na Matajur in druge bližnje vrhove, potem je tudi res, da pobočja Matajurja in okolice predstavljajo idealne smučarske terene. Že sama višina vasi, tisoč metrov nad morjem, dovolj zgovorno priča, da obleži sneg na teh področjih globoko v pomlad, kar omogoča dolgo sezono zimske smuke. Toda samo idealni smučarski tereni so danes zagotovo še premalo. In premalo so tudi samo hoteli ter dobre, tudi po zimski vzdrževane in oskrbovane ceste. Potrebne so namreč še žičnice, najbolj pa seveda smučarske sedežnice in vlečnice, ki naj bi smuke žele turiste popeljale visoko pod Matajur in jim tako omogočile prijetni zimski šport, razvedrilo in rekreacijo.

Za vse to pa so v Matajurju in okolici zares idealni pogoji: tako lepi smučarski tereni ne leže daleč od Vidma in Gorice, pa tudi iz Jugoslavije ni daleč v te kraje. Morda so tu na poti še tako imenovane vojaške služnosti, ki nasploh ovirajo gospodarski in kulturni razvoj tega področja. Toda lahko upamo, da bodo prav tako prebrodili tudi te težave in da bomo v bližnji prihodnosti govorili o Matajurju kot novem, privlačnem in zanimivem zimskošportnem središču Beneške Slovenije.

Prvi koraki v tem smislu so torej že storjeni. Ceste so zgrajene, ali pa jih gradijo, hotel v vasi Matajur je tudi že, torej samo še vlečnice in sedežnice, pa bo to področje postalo zares pravi raj za smučarje.

Tonina nam je vse to razlagala z zanosom in željo, da bi bili načrti v tem smislu čim prej uresničeni, saj bi pomenili pomemben korak naprej h gospodarskem napredku vasi Matajur, ki šteje danes kakih 100

Na sliki vidimo hotel v vasi Matajur, ki je zagotovo eden najpomembnejših objektov na tem področju. Vas Matajur ima pa tudi vse pogoje, da se razvije turizem, predvsem zimski, saj pobočja Matajurja in okolice predstavljajo idealne smučarske terene

prebivalcev, z bližnjimi zaselki pa še kakih petdeset duš več. Tudi tu v glavnem moških, kot po drugih beneškoslovenskih vaseh, ni doma in so na delu v drugih krajih Italije ali pa v tujini. Tudi tu je torej prva točka dnevnega reda zaposlitev in gospodarski razvoj teh področij, ki imajo idealne pogoje za turizem, saj mo uresničiti jih je treba.

Namenoma smo ob obisku vasi Matajur več spregovorili o gospodarskih, ali bolje rečeno, turističnih perspektivah tega področja, kajti le-tu je ključ in rešitev vseh ostalih problemov, ki jih nujno nosi s seboj zaostalost in gospodarska nerazvitost teh krajev. Le malo dobre volje in prizadevnosti je po-

trebno, pa bo tudi to področje zaživelo in s tem rešilo vse tiste probleme, ki so tako skupni za celotno Beneško Slovenijo: gospodarska nerazvitost, ekonomska emigracija, propadanje vasi, izseljevanje in počasno izumiranje prebivalstva na tem področju.

Ob tej priložnosti bi lahko pisali tudi o zgodovini teh krajev med drugo svetovno vojno, kamor fašistični okupator skoraj nikoli ni prišel, o borbah in vsem drugem, toda o tem kdaj drugič, takrat morda, ko bo tudi v te kraje začel prihajati gospodarski napredek, z njim pa delo, razvoj in prosperiteta za ljudi pod Matajurjem.

Podpredsednik deželnega odbora Enzo Moro obiskal Čento

Fred nedavnim je občinski odbor povabil v Čento podpredsednika deželnega odbora Enza Mora. Gosta so poleg župana in od-

bornikov sprejeli podpredsednik pokrajinske uprave odv. Giorfre in pokrajinski svetovalec dr. Beorchia.

Na sestanku so obravnavali več zelo važnih problemov občine same, kakor tudi Terske doline. Največ poudarka so dali turizmu, ki bi ga bilo potrebno še bolj razviti, saj ima za to vsa čentska okolica idealna pogoje: izredno ugodno klimo, znane Završke jame, izvir Tera, mednarodni obmejni prehod in drugo.

Čenta pa je znana tudi po tradicionalnih prireditvah kot so: zaziganje kresov po gričih na večer sv. treh kraljev dne 6. januarja (po furlansko «pinjarul»), folklorni nastopi znane skupine «Chino Ermacora» in mednarodni festival «Evropa src».

Ob koncu sestanka se je podpredsednik deženega odbora zahvalil prisotnim za povabilo in obljubil vso svojo pomoč, da bo mogla Čenta, ta prekrasni biser Furlanije, še bolj utrditi svoje tradicije.

V tržaškem deželnem svetu

Razprava o položaju in vprašanju slovenske narodne manjšine

Med proračunsko razpravo v tržaškem deželnem svetu je več svetovalec govorilo o položaju in vprašanju slovenske narodne manjšine v Italiji. Posebno obširno sta o tem problemu razumljivo spregovorila zastopnik slovenske liste dr. Stoka in komunistični svetovalec slovenske narodnosti Lovrih, ki sta oba opozorila na številna vprašanja narodnostne zaščite ter poudarila, da mora dežela prevzeti pobudo za rešitev teh problemov, kajti narodno vprašanje Slovencev je bistveno in načelno vprašanje demokracije.

Zelo odločno stališče v tem vprašanju je zavzel tudi socialistični svetovalec Pittoni, ki je naglasil, da ne zanika, da je bilo na tem področju storjenih nekaj korakov naprej. Načelno

so bile priznane nekatere pravice, sprejetih je bilo v službo nekaj posameznih slovenskih funkcionarjev, določene kulturne in športne organizacije manjšine so prejele prispevke. «Toda» kar primanjkuje, je jasna zavest stvarnih vprašanj manjšine, ki živi v vsej deželi, ter jasna politična volja, da se ta vprašanja rešijo po ustavnih načelih in na način, ki je vreden omikane in demokratične družbe, tako da bi se zaječnil svoboden in demokratičen razvoj te skupnosti, ki ima svoje posebne narodnostne, kulturne in zgodovinske značilnosti.

Potem je socialistični svetovalec resno svaril pred napacnim pojmovanjem manjšinskega problema in njegovega re-

ševanja ter poudaril: «Ne bomo v celoti izpolnili svojih dolžnosti, do tega prebivalstva, ki je toliko pretrpelo v preteklosti, če mu ne bomo pomagali reševati njegova osnovna vprašanja tudi z našo dejavnostjo, ki naj bi omogočila, da se točno določijo meje naše pristojnosti med državo in deželo glede vprašanj slovenske narodne manjšine. In pazimo, da ne zagrešimo velike napake, da bi menili, da smo opravili svojo dolžnost, ko vzamemo koga v službo ali pa poverimo komu kakšno nalogo — in to vedno ali skoraj vedno v prid enemu samemu delu Slovencev z diskriminiranjem drugih — ali z dodelitvijo prispevkov posameznim slovenskim organizacijam».

Prav tako je bilo o vlogi manj-

štev govora tudi med razpravo o dveh zakonih, ki se nanašata na centre za dokumentacijo in na osebe deželnih ustanov. V tej zvezi je bila poudarjena pomembna vloga slovenske manjšine pri utrjevanju odnosov med sosednjima deželama. Poročevalec Coloni je poudaril važnost dobrega sožitja med narodi ter dejal, da ima dežela posebne naloge na meji, to je prispevati k pomiritvi in k medsebojnemu spoznavanju med narodi. Pri tem je treba — kakor je poudaril — izkoristiti ugodno priložnost, da je tu navzoča narodna manjšina, medtem ko je demokristjanski svetovalec Cociani naglasil, da za državo ni nesreča, če ima v svojih mejah manjšine; nasprotno, zanjo je to le dragocena stvar.

IZ NADISKE DOLINE

Mali obmejni promet v Štupci stalno narašča

Tudi meseca novembra, čeravno je bilo vmes precej deževnih dni, so zabeležili na obmejnem bloku na Robiču pri Štupci izredno veliko število prehodov, saj je prešlo mejo v tem času kar 189.500 ljudi in sicer 162.400 italijanskih in 27.100 jugoslovanskih in drugih državljanov. V istem času je avtobus, ki vozi iz Čedadu v Tolmin, prepeljal 2.100 potnikov, v obratno smer pa 1.299.

Zadnje čase se mnogo govori, da bodo v Podbonescu oziroma v Štupci postavili tudi carinske urade, kajti v letošnjem letu se je promet skozi ta obmejni blok več kot podvojil. Na ta način bi tudi razbremenili goriško carino, ki je preobložena in zato blago zastaja na meji.

Če bi bili carinski uradi v naših krajih, bi pa tudi mnogo pripomoglo, da bi se razvila Nadiška dolina, ki je sedaj pasivno področje.

Anton Čedermac žrtev prometne nesreče

Kar verjeti ne moremo, da je za vedno odšel od nas 69 letni Anton Čedermac iz Zapotoka, ker smo ga še do zadnjega videli vsega zaposlenega pri svojem delu okoli doma. Možakar se je dne 23. novembra odpeljal s svojim košem po cesti, ki vodi iz Brišč proti Podbonescu in tam se je v voz močno zaletel avtomobil, ki ga je upravljal 40 letni Jožef Birtič. Zaradi hudega trčenja je vrglo Čedermaca z voza in prišel je z nog pod kolo. Takoj so ga prepekljali v čedadsko bolnico, ker si je pri padcu zlomil desno nogo in dobil poleg tega tudi pretres možganov. Kljub velikemu prizadevanju zdravnikov so nastopile komplikacije in je čez deset dni umrl.

Rajniki Anton Čedermac je bil delaven in pošten človek in zato je Zapotok z njegovo prerano smrtno utrpel veliko izgubo.

Precej hudo se je ponesrečil z motorjem tudi 38 letni Pio Čedermac iz Podbonesca. Zaradi podelene ceste ga je na nekem ovinku vrglo na tla in se je močno poškodoval po glavi in nogah. Ozdravil bo v enem mesecu.

Predstavniki obmejnih italijanskih oblasti na sprejemu v Bovcu

Ob priliki jugoslovanskega državnega praznika dne 29. novembra so bili povabljeni na sprejem v Alp hotel v Bovec vsi predstavniki italijanskih obmejnih organov od Trbiža do Čedadu. Sprejeli so jih predsednik tolminske občine Skok in druge lokalne oblasti.

Sv. Peter Slovenov

Dolenji Brnas bo dobival vodo iz Spetra

Pred dnevi so zopet pričeli z deli, da bodo do konca zgradili vodovod, ki bo dajal vodo prebivalcem Dolenjega Brnasa. Novi vodovod bo povezan s šempeterškim, ki ima veliko zmogljivost in zato se odslej Dolenjemu Brnasu ne bo treba bati, da bo ostal poleti, ko se potroši največ vode, brez te dragocene tekočine. Stroški za ta zadnji obrok del znašajo okoli de-

set milijonov lir in bodo v celoti v breme državi.

Koliko volivcev šteje špeterska občina

Te dni je občinska komisija pregledala volilne sezname in ugotovila, da šteje danes občina Špeter 1893 volivcev, od katerih 943 moških in 950 žensk. Razdeljeni so v pet sekcij in sicer šteje prva 631 volivcev, druga 368, tretja 304, četrta 333, peta pa 257.

Sv. Lenart

Nevaren padec po stopnicah

Zelo hudo se je ponesrečil 45 letni Giulio Šibau iz Ješičevja, ker je padel po stopnicah. Ko je šel iz izbe je krivo stopil in izgubil ravnotežje. Zakotalil se je po stopnicah in z glavo udaril večkrat ob cementna tla tako močno, da mu je počila lobanja. V čedadski bolnici so ga sprejeli s pridržano prognozo.

Iz Krnatske doline

Luciana Sturma izgubila življenje pri prometni nesreči

Vso Krnatsko dolino je zelo pretresla vest o smrtni prometni nesreči, katere žrtev je postala 22 letna Luciana Sturma iz Nem, učenka v videmski bolnici. Do nesreče je prišlo dne 2. decembra in sicer na državni cesti, ki pelje iz Vidma proti Gorici. Luciana se je peljala z avtomobilom skupaj z odvetnikom Aurelijem Bossijem iz Vidma in ko sta prišla v Pradman, se je verjetno avtomobil pokvaril. Ugotovili so, da se je namreč avtomobil večkrat preobrnil na cesti in slednjič odletel v jarek. Luciana je bila na licu mesta mrtva, medtem ko je njen spremljevalec dobil le lažje poškodbe.

Pokopali so jo na vaškem pokopališču v Nemah dne 4. decembra v spremstvu mnogih njenih prijateljev iz bližnjih in oddaljenih krajev, ki so zasuli njen prerani grob s številnim cvetjem.

Iz Terske doline

Potrebna bi bila velika zadruga sirarna

Na sestanku, ki so se ga udeležili upravniki mlekarne in ki ga je organiziral Konzorcij za bonifikacijo gričev in izboljšavo tal Terknahta, so prišli do zaključka, da bi bilo nujno potrebno zgraditi veliko moderno mlekarino in sirarno, ker drugače ne bo mogoče rešiti krize, ki je nastala v tem sektorju.

Prisotnim je predaval kmetijski izvedenec Marino Silvestri, ki je tudi svetovalec pri deželnem odborništvu za kmetijstvo v Vidmu. Dejal je, da je sedaj na čentškem področju kar deset mlekarne, a ne predelajo na dan več kot 50 do 60 kvintalov mleka, stroški vzdrževanja pa so izredno visoki. Poudaril je, da bi bilo zato nujno potrebno zgraditi eno samo veliko zadrugo sirarno, za kar bi bilo možno dobiti potrebna sredstva pri deželnih organih.

Za njim je govoril predsednik Konzorcija za bonifikacijo gričevitih krajev Otello Paoloni, ki je

Slovensko gledališče v Trstu
in
Prosvetno društvo « I. Trinko »

priredita dne 6-1-1969

Dan emigranta

v gledališki dvorani teatro
« A. Ristori » v Čedadu
Program bo obsegal:

Carlo Goldoni

TAST PO SILI (Un curioso accidente)

v izvedbi goriškega gledališča iz
Nove Gorice

Nastopil bo tudi pevski zbor iz
ŠTOBLANKA

AHTEN

Nova poljska cesta Subid - Ravne

Pred dnevi so kolavdirali novo poljsko cesto, ki veže vas Subid z Ravnami, ki leže na meji občine Fojda. Cesta stane več kot 27 milijonov lir in so jo gradili v dveh fazah: prvi del je bil končan koncem lanskega leta, drugi pa v teh dneh.

Kolesarska dirka «starih»

Tudi v Ahtnu, mali prijazni vasi «pedemontane» se trudijo za razvoj turizma in kako bi privabili čim več nedeljskih izletnikov. Da bi vzbudili čim večjo pozornost, so si izmislili nenavadno tekmovalstvo: kolesarsko dirko «starih» ali «ne več mladih» kakor so jo nekateri imenovali, ki ne bi hoteli spadati še med stare. Ker je praznik izredno dobro uspel, ga bodo ponovili tudi prihodnje leto.

V Rekluzu cvete sliva

V Rekluzu se letos poigrava narava. V teh dneh, ko je bilo precej toplo, in sicer na pomlad sv. Martina, je prav lepo zacvetela neka sliva. Domačini sedaj z radovednostjo opazujejo cvetenje in nekateri trdijo, da bo v zimi dala tudi sadove, kajti tu je ponavadi blaga zima.

Nov zvonik

Po skoraj dveh mesecih tišine so ahtenski zvonovi zopet začeli zjutraj buditi ljudi s svojimi pojočimi glasovi. Toliko časa je bilo namreč potrebno, da so zgradili nov vrh zvonika, ker je bil dotrajan in celo nevaren za okolico. Stroški za popravilo zvonika so znašali nekaj milijonov lir, ki so jih krili verniki s prostovoljnimi prispevki.

Iz pod Matajurja

Nov otroški vrtec v Mašerah

Sedaj imajo tudi predšolski otroci vasi pod Matajurjem in si-

cer Ložac, Trčmun, Čeplesišče in Polava lep in moderen otroški vrtec, ki so ga odprli dne 7. novembra v Mašerah. Vrtec bo pod upravo državne ustanove za pomoč obmejnemu krajem. Vse otroke, ki bodo hoteli obiskovati vrtec, bodo prevažali v Mašere s privatnimi avtomobili.

Prav bi bilo, da bi sedaj namestili tudi take otroške vrtnarice, ki bi obvladale jezik malčkov in tako mogle zares nadomestiti njihove matere, ki so zaposlene ves dan na njivah ali pa doma, ker so njihovi očetje po svetu za zaslužkom, kajti samo moderna zgradba in lepa notranja ureditev nista dovolj za resnično pravilno oblikovanje otrokovega značaja.

Nesreča zaradi slabega vremena

Petru Slunderju je po zmrznjeni cesti, ko se je vračal domov, tako spodrsneno, da je padel in se močno poškodoval po glavi. Zaradi ran se bo moral zdraviti najmanj tri tedne.

Iz Rezjanske doline

Gradnja ceste v Stolbico

Pred nedavnim so pričeli z gradnjo turistične ceste, ki vodi proti Stolbici. Stroški za to delo znašajo 27 milijonov lir. Ljudje si žele, da bi bilo še dolgo lepo suho vreme, da bi mogli čim dlje nadaljevati z deli.

Nov urnik na uradu za zaposlovanje

Urad za zaposlovanje v Raveni bo do 28. februarja 1969 imel sledeči urnik: od 9. do 12. ure ob ponedeljkih, sredo, četrtek in sobotah, medtem ko bo ob torkih in petkih odprt v Rezijuti.

ČASOPISNO
ZALOŽNIŠKO
PODJETJE

NOVA GORICA

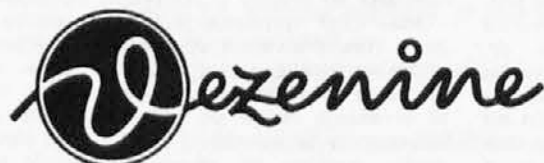
Časopisno založniško podjetje « Soča » Nova Gorica s poslovnimi enotami.

- Tiskarna
- Kartonaža
- Založba
- Knjigarne « Naša knjiga » v Novi Gorici, Šempetru, Ajdovščini, Vipavi in Bovcu

želi vsem svojim odjemalcem in poslovnim prijateljem srečno in uspehov polno novo leto!

GOSTINSKO PODJETJE BEŽIGRAD LJUBLJANA

s svojimi poslovalnicami: Autocamp Ježica, Gostilna Tavčarjev dvor in Gostilna Planica želi vsem naročnikom lista Matajur srečno novo leto in se jim priporoča za obisk.

TOVARNA ČIPK, VEZENIN, ROKAVIC IN ŽENSKÉ KONFEKCIJE - BLED

IZDELUJEMO:

- strojne vezenine in čipke iz naravnih in umetnih materialov;
- lahko modno konfekcijo (spalne srajce, bluze, obleke);
- ženske rokavice in zavese.

Zahtevajte ponudbe! Vse informacije dobite v komercialnem oddelku, telefon (064) 77 299

Obiskali smo rojstne hiše slovenskih pisateljev

Valentin Vodnik, prvi slovenski pesnik, je bil rojen v Ljubljani

«Rojen sem 3. svečana 1758, ob 3 uri zjutraj v Gornji Šiški na Jami per Zibertu iz očeta Jožefa inu matere Jera Pancè iz Viča. Dedec Juri Vodnik je rojen v Šentjakobi uni kraj Save, se je perženil na Trato pod Goro nad Dravljami k hiši Zibert. Potle kupi hišo v Šiški na Jami, ime s seboj pernese v leti 1730, umrje 1774., star osemdeset inu pet let. Je rad delal inu vino pil. Večkrat mi je sam pravil, kako sta on inu njega oče Miha hodila na Hrvaško, kupčovala s prešičmi, vinom inu platnam, zraven dober kup v oštarijah živela. Večji del Vodnikov je pozno starost doživelo; dva brata inu ena sestra mojega dedca so mene dostikrat pestovali inu potle hvalili, kader sem pridno v šolo hodil».

Tako piše v prvi, slovensko zapisani avtobiografiji prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik o svojem rojstvu in kraju, kjer je bil rojen. Današnjemu Ljubljancu bo zagotovo ob branju njegove avtobiografije šlo skoraj na smeh, ko Vodnik omenja takratne vasi pri Ljubljani kot Šiška, Vič, Dravlje, kajti, po več kot dve sto letih, odkar so bile zapisane zgoraj navedene besede, so omenjene takratne vasi postale že skoraj središče glavnega mesta Slovenije.

Zato se dandanašnji njegova rojstna hiša, za tiste čase imenitno zidana in mogočna, nekam neopazno vtaplja v tisti novi stanovanjski predel, ki mu tudi danes pravimo na Jami in se ima morda samo svoji literarnozgodovinski pomembnosti zahvaliti, da je še ostala v naglo se razvijajoči mestni četrti na Jami v Šiški. Prav je, da je poleg njegove rojstne hiše ostalo še nekaj tipičnih slovenskih kmečkih hiš, saj je Šiška pred stoletji nedvomno ležala še daleč izven ljubljanskega mestnega jedra in je bila dejansko le slovenska vas v bližini Ljubljane. Danes je seveda položaj popolnoma drugačen in je Šiška postala že skoraj mestno središče.

Vodnikova rojstna hiša je tudi danes dobro ohranjena, fasado ima na novo prepleskano, človeka moti le nasilni poseg v arhitekturo hiše z zgraditvijo prevelikega, zeleno pobarvanega podstrešnega okna.

Prav tako je tudi škoda, da ni več v tej hiši nekoč znamenite ljubljanske gostilne «Pri kamniti mizi», na katero spominja samo še dobro ohranjena kamnita miza pod Vodnikovo spominsko ploščo, vzdano na hiši.

Sicer pa bi lahko Ljubljano kar označili za Vodnikovo mesto. Tu je bil namreč rojen, tod je v glavnem hodil v šole, tod tudi služboval v svojih najpomembnejših letih, tu izdajal prvi slovenski časopis, tod

Vodnikova rojstna hiša danes

je tudi umrl in tudi njegove kosti so našle tu svoj zadnji počitek.

Iz Šiške do Bežigrada, kar počez, po bližnji, ni daleč do Navja, nekropole in zadnjega počivališča slovenskih kulturnih velikanov. Na prostoru, kjer je bilo nekoč staro ljubljansko pokopališče pri Sv. Krištofu, pa ga je spet mesto v svoji neutrudni in nezadržni rasti zaobjelo in prekrilo, je ostalo samo Navje, slovenska kulturna nekropola, ki so jo preuredili iz starega pokopališča po načrtih velikega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. Tu počiva Vodnik v družbi takšnih slovenskih imen kot so prvi slovenski dramatik Anton Tomaž Linhart, veliki slikar-impresionist Ivan Grohar, pisatelj prvega slovenskega romana Josip Jurčič, Prešernov prijatelj in mentor Matija Čop in drugi.

Ko sem stal pred Vodnikovo gomilo, na kateri stoji stilizirani grški steber iz dobe napoleonskega empireja (in Vodnik je prav pod Napoleonovo Ilirijo napisal prve slovenske učbenike, bil ravnatelj slovenskih šol in podobno), me je ganil na njegovem grobu droban šopek svežega cvetja, ki ga je gotovo za dan mrtvih položila drobna šolarčeva roka in tako preprosto, a lepo izkazala dolžen spomin prvemu slovenskemu pesniku.

Za konec svojega popotovanja po Vodnikovi Ljubljani pa sem skočil pogledat še njegov spomenik na trgu njegovega imena. Vodnikov trg je v Ljubljani in drugod bolj znan kot živilski trg, ki ga najbolje pač poznajo ljubljanske gospodinje in branjeve, ki vozijo semkaj prodajat svoje pridelke. Zato njegov spomenik najverjetneje najbolje poznajo prav branjeve, čeprav jim Vodnik v vsej svoji postavi kaže hrbet in mirno, kot se za pesnika spodobi, zre na promet pred seboj.

Ljubljana, Vodnikovo rodno mesto, se je, tako je vsaj videti ob bežnem obisku njegove rojstne hiše, njegovega groba in spomenika, dostojno oddolžila svojemu sinu, veselemu menišču in pesniku, za katerim ni ostalo ne sina in ne hčere, a so ostale njegove pesmi in njegovo delo, ki je vgrajeno v temelje slovenske sodobne kulture kot eden izmed vogelnih kamnov. In tudi zato lahko mirno zapišemo, da je Ljubljana zares Vodnikovo mesto v najlepšem smislu te besede.

Slovenska proza 1945 - 1965

Slovenska matica, ena najstarejših slovenskih založb, je pred kratkim izdala izbor iz slovenske proze, ki je nastajala v letih 1945-1965. Gre torej za antologijo najnovejše slovenske proze, kar vsekakor sestavljalcem ni predstavljalo lahke naloge. Sestavljalca Helga Glušič-Krisper in Matjaž Kmecl sta se odločila za časovno načelo, to je, da sta v antologijo uvrstila tisto najznačilnejšo prozo slovenskih avtorjev različnih generacij, ki so jo ustvarili v dvajsetih letih med 1945. in 1965. letom.

Tako najdemo v antologiji slovenske proze 23 slovenskih pisateljev in sicer: Danila Lokarja, Juša Kozaka, Prežihovega Vorančca, Vladimirja Kralja, Miška Kranjca, Antona Ingoliča, Ignaca Koprivca, Ivana Potrča, Cirila Kosmača, Miro Miheličev, Milana Sego, Mimi Malenškovo, Edvarda Kocbeka, Bena Zupančiča, Pavla Zidarja, Lojza Kovačiča, Smiljana Rozmana, Borisa Pahorja, Andreja Hienga, Dominika Smoleta, Alojza Rebulo, Vladimirja Kavčiča in Matevža Haceta.

Težko je na tem mestu ocenjevati pravilnost ali nepravilnost izbora posameznih slovenskih pisateljev, saj je bilo za marsikoga potrebno izbrati odlomek iz romana vendar zapišimo, da predstavlja knjiga «Slovenska proza 1945-1965» poskus prereza skozi književno prozno ustvarjanje slovenske književnosti v zadnjih dvajsetih letih. Tako bo knjiga bralcu nedvomno posredovala le nekakšen pregled in dosežke slovenske proze najnovejših dni, po-

kazala, do kam in kako se je uveljavila slovenska proza, kaj je tematsko obravnavala in v kakšnem stilu je skušala zapisati in ohraniti prihodnosti leta, ki jih označujemo kot burno, revolucionarno, povojno obdobje slovenske stvarnosti, ujeto v dve desetletji našega časa. Hkrati pa predstavlja knjiga tudi lep zaključek k dvema zvezkoma sodobne slovenske literarne zgodovine in izbora poezije prav tako iz dvajsetih let, od 1945. do 1965. leta.

TAVORJANA

Padel je s kolesa

Zelo hudo se je poškodoval zaradi padca s kolesa 56 letni Natalie Sabbadini iz Tavorjane. Da ne bi udaril z glavo ob asfalt, je to preprečil z rokami in zato si je zlomil oba komolca. Takoj so ga prepeljali v čedadsko bolnico, kjer so zdravniki izjavili, da se bo moral zdraviti najmanj en mesec in pol.

TRGOVSKO PODJETJE

“Rožca,,

JESENICE

Želi vsem bralcem «Matajurja» srečno novo leto 1969

z vabilom za nakup v samopostrežnih in ostalih trgovinah na Jesenicah

ETA

CERKNO • Jugoslavija

INDUSTRIJSKO PODJETJE ELEKTROTERMIČNIH APARATOV

Tovarna “ETA,, Cerčno, ki proizvaja električne plošče za štedilnike in cevne grelce za industrijo in gospodinjstvo, se toplo priporoča za naročila in vošči srečno novo leto vsem delovnim ljudem

Vid Vremec

“Kobariška republika,,

Nastanek in razvoj NOB na Kobariškem in Tolminskem v letih 1941-1945 so dogajanja tolikšnega obsega in pomena, da bi bila potrebna za njihov opis izčrpna kronika. Samo tako bi lahko spoznali resnično podobo tistega velikega zgodovinskega časa na tem delu primorske dežele.

V tem sestavku bom skušal orisati le nekaj pomembnih dogodkov, ki so se odvijali zadnje mesece pred italijansko kapitulacijo, neposredno po njej in ob nastanku ter obstoju znane «kobariške republike», predvsem po pričevanju nekaterih udeležencev samega dogajanja.

Dotaknil se bom v glavnem partizanske dejavnosti na območju kobariško-breginjskega kota severnega predela Slovenske Benečije, do kamor je segala omenjena republika.

Razmere za partizane in aktiviste OF ter za ljudstvo na sploh na ozemlju, ki ga je nadzorovala italijanska vojska, obmejni organi in razni varnostni fašistični oddelki, so bile posebno težavne.

Ob teh razmerah, hudih bojih in nastanku prvih dveh primorskih partizanskih brigad je nazorno napisal Franc Černugelj-Zorko naslednje: «Italijanska 8. armada je imela

svoje enote razmeščene vzdolž bivše italijansko-jugoslovansko in avstrijsko italijanske meje. Na zahodni strani Soče je bilo pet divizij in ena brigada. Treba je vedeti, da so se na tem območju zadrževale še močne specialne vojaške in policijske enote. Takšna razporeditev je bila zelo neprimerna za uresničitev načrtov, ki sta jih imeli novi slovenski brigadi, kar je bilo zlasti čutiti pri njuni prvi nalogi — pri pohodu v Slovensko Benečijo in Rezijsko. Na tem operativnem področju, ki zajema 200 do 300 kvadratnih km je bilo približno razmerje sil 40:1 v dobro Italijanov.

Takšne so bile razmere v Slovenskem primorju, ko sta novi brigadi dobili naslednje naloge:

— kreniti na desno stran Soče, v rajon Kolovrata in Matajurja

— sestati se na Matajurju, da bi potem delovali skupno — začeti ofenzivne akcije, zlasti proti karabinjerskim in podobnim vojaškim in političnim objektom ter proti pomembnejšim komunikacijam.

Čete in bataljoni Južnoprimskega odreda, iz katerih naj bi sestavili 5. slovensko brigado «Simona Gregorčiča», so se do 5. maja zbrale v bližini vasi Knežna ravan. Ker se je zakasnil Kraški bataljon, je imela brigada sprva le dva bataljona in eno samostojno četo.

Severnoprimski odred, iz katerega bi sestavili 6. brigado «Ivana Gradnika», pa se je moral zbrati do 26. aprila na Golobarju nad Bovcem. Do tega dne pa sta tja prišla le bovški in tolminski bataljon, medtem ko je zakasnil 2. bataljon.

26. aprila ob desetih dopoldne je italijanski bataljon iznenada napadel bovški bataljon. Boj se je zavlekel vse do sedmih zvečer.

Brigadi sta se morali takoj po formiranju boriti s številčno močnejšimi italijanskimi enotami, ki so delovale na območju Soče z namenom, da preprečijo aktivnost partizanskih enot.

Z «Gregorčičevo brigado» je šla tudi četa italijanskih partizanov, ki jo je bil ustanovil Glavni štab z namenom, da jo pošlje v Italijo, brž ko bo prispela v Slovensko Benečijo.

Komandant brigade je bil Albert Jakopič-Kajtimir, komisar Ivan Turšič-Iztok, pomočnik komisarja Franc Perovšek-Poki. Z brigado je šel tudi namestnik komandanta Glavnega štaba NOV in POS tov. Jaka Avšič (1).

Spomladi 1943. leta so partizani vodili hude boje z mnogo številnejšo sovražnikovo vojsko na Golobarju, Stolu, Hlevniku in Kolovratu ter ji prizadejali občutne izgube.

Po vrnitvi «Gregorčičeve» brigade iz uspešnega pohoda v Slovensko Benečijo, kamor je ponesla borbenega duha in vključila v svoje vrste nove borce iz tega najzahodnejšega dela slovenske zemlje na planino Mijo, so osnovali partizani manjše in gibčnejše borbene skupine.

(Nadaljevanje sledi)

Napisal je Vid Vremec po virih:

1. Polk. Franc Černugelj-Zorko, Prvi boji Gregorčičeve in Gradnikove brigade, vojaški Informator 3-1965/66, stran 50,51

za naše mlade bralce

Plahun in Psoglavci

Tale pravljica se začneja takole: nekoč je živel fant in pol, ki se je imenoval Plahun. Ta Plahun, kar vam pove že ime, je bil tak gromozanski junak, da se skoraj ni upal iz hiše. Če je muha brenčala mimo okna, je zacvilil in se skril pod odejo.

Pa ga je nekoč tako ščipalo po trebuhu, da je nazadnje le moral iz hiše, a ni pozabil vzeti sablje s seboj. Z njo je iz strahu mahal na vse strani, na desno in na levo, kakor da se bojuje s hudimi Turki. Pri tem je po nesreči zadel in ubil tri muhe.

In je bil tako ponosen na to imenitno dejanje, da si je dal napisati na sabljo: «To je Plahunova sablja, s katero je posekel triinšestdeset Psoglavcev». Opasal si je bridko orožje, si oprtal vrečo z žitom in ga odnesel v mlin.

Žito je bilo zmlato, naložil si je vrečo z moko in odšel domov. Ali je dolgo hodil ali ne, kdo to ve? Zgrešil je pravo pot in zašel v čisto tuj kraj. Ker je bil že utrujen, se je ustavil pod nekim košatim drevesom. Vrgel je vrečo na tla, a sabljo je obesil na vejo, legel v senco in zaspal.

Nenadoma, kakor da so zrasli iz tal, je stalo pred njim sedem orjaških Psoglavcev, sedem bratov. Vihali so si brke in se pogovarjali, kdo neki je tujec, ki se je upal stopiti na njihovo zemljo.

Psoglavci so bili namreč zelo divji ljudje, huji od Turkov. Nihče ni smel nekažnovan stopiti v njihovo deželo. Se ptice, ki so letele nad njihovo zemljo, so jim morale pustiti po eno peresce za colnino; štirinogate živali pa po en parkelj ali kopito.

Najmlajši izmed bratov se je splazil prav do spečega Plahuna in si ogledal sabljo. Vrnil se je in drugim bratom povedal, kaj je zapisano na nji.

Tedaj pa je Plahun odprl oči in zagledal sedem bratov Psoglavcev, ki so se mu približali in ga prosili, naj jim pokaže svojo strašno moč. Ta je vzel sabljo in udaril z nogo ob vrečo, da se je moka dvignila v gostem oblaku, zakrila Plahuna, sedem bratov in košato drevo.

«Ali ste videli?» jim je rekel. «Tak sem. Če le stopim na zemljo, se v celih oblakih dvigne prah».

Psoglavci so mu verjeli — kdo kdo bi mu ne bil verjel? Prosili so ga, naj ostane pri njih, zakaj še nikoli niso srečali takega junaka. Svojo sestro da mu dajo za ženo, a njih polovico premoženja za doto.

Plahun se jim ni upal upirati, odšel je z njimi, kamor so ga vodili. Sezidali so mu hišo in mu dali sestro za ženo. Tako je poslej živel s Psoglavci.

Preteklo je nekaj časa — ali je bilo leto ali več, kdo ve? — ko je prišel v ondote gozdove velik merjasec. Ta je zdaj pa zdaj prihajal v vas, napadal in žrl ljudi. Psoglavci so sklenili, da ga ubijejo. Poslali so k Plahunu sla, naj se udeleži skupnega lova. Plahunu pa to ni kar nič dišalo, poslal jim je pošto, naj le sami opravijo, njegga ne bo. Njegova žena pa se je razhudila, vzela je palico in ga nagnala iz hiše.

Plahun je bežal, bežal naravnost v gozd, kjer je splezal na visoko drevo, da bi se skril. Na srečo ali nesrečo pa je imel merjasec ležišče prav pod tistim drevesom.

Psoglavci so bili sami odšli na lov. Izsledili so merjasca in ga ranili. Ranjena zver je bežala, bežala, tekla naravnost na svoje ležišče, ki je bilo - kakor že veste prav pod drevesom, na katerem je čepel Plahun in se tresel pred ženo. Ko je junak, ki je ubil tri muhe, zagledal merjasca, je iz strahu padel z drevesa, pa zver naravnost na hrbet in se je trdno oprijel za ščetine. Prestrašil pa se je tudi merjasec, ko je začutil, da ga nekdo jaše in se ga drži za žive in mrtve. Bežal je, bežal in pribеžal naravnost v vas Psoglavcev. Ti so se bili medtem že vrnili z lova, pomerili so nanj puške in ga ustrelili.

Plahun pa se je delal, kakor da mu to ni po volji in jih je zmerjal: «Kakaj ste ga ubili? Ali bi ne bilo bolje, če bi ga bil lepo udomastil, da bi mi jedel iz roke?».

In Psoglavci so mu verjeli, da govori resnico. Kmalu potem so se prikazali na meji sovražniki, ki so hoteli premagati in pobiti Psoglavce. Bratje so k Plahunu zopet poslali sla in ga prosili, naj jim pomaga. Toda sel jim je prinesel tak odgovor kot prvič. In je bila Plahunova žena zopet huda, zgrabila je palico in moža spodila iz hiše.

Plahun je odšel v konjarno, da si izbere najpohlevnejšega konja, s katerim bi pobegnil. Konji pa mu niso pustili blizu, odganjali so ga s kopiti. Slednjič je našel kobilo, ki je bila zvezana na nogah. Vzel je dve krepelci in ju je porinil kobilu v lakotnice, a ona je vse pretrpela in se ni ganila.

«Ta je zame!» je vzkliknil Plahun. Zajahal jo je in odjezdil, a ne proti sovražniku.

Psoglavci, ki so to izvedeli, so se spomnili na merjasca in si mislili: Bo že prišel, ko bo sila največja... Pogumno so se zgrabili s sovražnikovo vojsko.

Ko je Plahunova kobila zaslišala streljanje, je bila na mah vsa spremenjena. Obrnila se je in v diru naglo kot blisk zdrvela proti sovražniku.

Plahun se je od strahu oprijel veje nekega hrasta, a kobila je tekla s tako silo, da mu je drevo s koreninami vred ostalo v rokah. Žival je planila med sovražnike in jih pobijala s kopiti. Kar jih je ostalo, jih je Plahun potolkel s hrastom, s katerim je iz strahu mahal okoli sebe, ali pa so jih pobili Psoglavci.

Po končani bitki so Psoglavci zgrabili kobilo za uzdo in Plahuna med zmagoslavnim petjem odpeljali domov. Izbrali so ga za svojega poglavarja. In menda še danes živi med njimi, če ni že umrl.

Kako si je pes poiskal tovariša

Ruska narodna

Nekoč je pes živel v gozdu sam. Postalo mu je dolgčas. Šel je po gozdu, da si poišče tovariša.

Šel je in šel, pa mu je naproti pritekel zajček.

Pes mu je rekel:

«Zajček, zajček, živi z menoj!».

«Naj bo», je odvrnil zajček. «Bom!».

Našla sta v gozdu primeren kraj in ko se je zvečerilo, sta legla. Zajček je zaspal, pes pa ni mogel spati. Začel je lajati. Zajček se je hipoma prebudil. Skočil je na noge in rekel psu:

«Čemu lajaš? Lahko bi te slišal volk; prišel bi in naju pojedel».

Pes je umolknil in pomislil:

«Slabega tovariša sem si našel. Plaho srce ima. Volk se resnično nikogar ne boji».

Pes je zapustil zajca in šel iskat volka.

Šel je in šel po gozdu. Naproti mu priteče volk. Pes reče volku:

«Poslušaj, volk, živi z menoj!».

Volk odgovori:

«Naj bo! V dvoje je bolj veselo».

Zvečerilo se je. Spravila sta se spat.

Volk je zaspal. Tudi pes je legel. Opolnoči pa se pes zbudi in prične lajati. Volk se je prestrašil in pokaral psa:

«Čemu lajaš? Prišel bo medved in naju ubil».

«No», je pomislil pes. «tudi volk ni bogve kako srčan. Na mah se je zbal medveda. Resnično, medved-junak je najmočnejši med vsemi».

Pes se je otesel volka in šel iskat medveda. Zopet je hodil po gozdu. Šel je, šel in naproti mu pride medved. Pes je stopil k njemu in dejal:

«Ej, medved - junak! Živiva skupaj!».

Medved je pristal. Preživela sta dan, nastala je noč. Medved je zadremal. Opolnoči je pes zopet zalajal.

Medved se je prebudil, se preplašil, da mu je srce ušlo v žepe. Pričel je zmerjati psa.

«Molči!» je rekel. «Čemu lajaš? Slišal te bo človek, prišel in naju ubil».

«Tudi ta je bojazljivec», je pomislil pes. «Najbolje bo poiskati človeka».

Fran S. Finžgar

Moj nožič

Zunaj je bilo snega do kolen in je še naletaval. V gmajno do lešče-vja nisem mogel. Kar žalosten sem obsedel za mizo in premišljeval, kako bi zaposlil moj nožiček, ki se mu je tako silno hotelo rezati. Odpiral in zapiral sem ga, deval v žep, ga jemal iz njega in spet odpiral. Svetlo rezilo je kakor lačno gledalo po lesu, po šibi, po delu sploh. Ob tej lakoti se je nož kar sam od sebe lotil naše lepe bele javorjeve mize. Prav majčkeno sem zarezoval vanjo, samo drobno škrbnico. Tedaj pa me je pogledal oče prek naočnikov, ki jih je imel samo, kadar je šival ali klepal koso. Hitro je vstal, odložil šivanje in stopil k peči, se sklonil in vzel izpod klopi kaj pripravno sekuro, vejarico, ter jo položil predme:

«Nikar se ne trudi z nožem, miza je velika in težka, ne boš ji zlepa kos z nožem. S sekuro jo daj, jo boš prej končal!».

Volk in kozica

(Ljudska iz Režije)

Kozica in volk sta se srečala. Volk je rekel:

«Pojdiva na tistole goro, tam je tako lepa trava!».

«Dobro», je rekla kozica, «pojdiva, vendar mi moraš poprej priseči, da me ne boš snedel».

Volk je prisegel in sta šla.

«Joj, kako lepa kozica si ti!» je rekel volk po poti.

«Jojme, ti me boš snedel».

«Ne!» je rekel volk, «saj sem vendar prisegel!».

Ko sta bila že visoko na gori, je spet rekel volk:

«Joj, kako lepa kozica!».

«Jojme, ti me boš snedel».

«Da veš», je rekel volk, «prise-ga nič ne velja!».

Ko sta prišla na goro, se je kozica ustavila na skalnem robu. Volk jo je popadel in ji odgriznil pol repa. Kozica je rekla:

«Ko si mi že snedel rep, pahnij me še dol čez rob!».

Volk si je mislil: Zdaj te imam!

Hotel jo je pahniti dol, kozica pa se je odmaknila in čez rob je zletela - volk.

Pojedli so ga vrani in krokariji.

Uganke

Po beli cesti vstric hitita s stricem stric, drug drugega vse dni nikdar ne dohitita.

(edn.)

Poslušaj, poslušaj: od hipa do hipa v mrtvem še stricu srce utripa.

(vtr.)

Spočetka hodi po štirih, sredi življenja po dveh, v starosti po treh.

(človek)

Steklene oči

Nekoč je kmet prinesel davek na davkarijo. Pisar je prevzel, pogledal v knjigo in pravi:

«Tu imaš še deset tolarjev zao-stanka».

«Jaz sem že zdavnaj vse plačal», pravi kmet.

«Ne, nisi vsega. Še si dolžan».

«Ne, nič nisem dolžan».

«Dolžan si».

«Nisem».

Pisar vidi, da tokrat kmeta ne bo mogel ukaniti, in se obrne k svojemu pomočniku, da se neka-ko izmaže:

«Daj mi očala!»

Nadene si očala in pogleda:

«Res, točno, nisi dolžan».

Kmet pa mu odgovori:

«Bog naj da zdravja steklenim ččem, vašim pa, da izpadejo».

Dve veverici

Sredi temnega gozda sta živeli dve veverici. Ena je bila svetle barve, zato se je imenovala belka, druga pa je bila črna, torej črnka.

Črnka je bila kaj lahkoživa. Vedno se je igrala in razposajeno skakljala po vejah visokih dreves. Nagajala je drugim gozdnim prebivalcem in jim ni dala miru. Še neboljenim pticem v gnezdu ni prizanesla. Na zimo se niti spomnila ni.

Medtem pa je belka neutrudno nabirala živeža za zimo. V prostem času je popravljala svoj domek, zazidavala špranje in se pripravljala na zimo. Ko je bilo vse opravljeno, je šla k zaslužnemu počitku.

Dočim je belka po truda polnem delu počivala, se je črnka še vedno igrala ter živela v veselju. Njen domek pa je vedno bolj razpadal. Kolikokrat jo je belka opomnila na zimo, a črnka se za vse to ni zmenila.

Nekega dne je potegnila mrzla burja in otrsela poslednje liste z drevja. Drugo jutro pa je ležala v gozdu debela plast snega.

Jop, kako je črnko zeblo! Še huje pa je bilo, ko ni imela ničesar nabrane za zimo, da bi si utešila glad. Mraz je vedno bolj pritiskal in tudi lakota je bila od dne do dne hujša. Takrat se je spomnila na belko. Sram jo je bilo, toda kaj je hotela. Šla je k belki prosjačič. Potrkala je nalahno na njena vrata. Belka ji je odprla in jo povabila v svoj topli domek in jo pogostila. Ob koncu pa ji je dala še lep nauk in je rekla:

«Skrbi v dobrih časih, da boš kaj imela v hudih dneh!».